

Å miste sitt barn til psykiatrien

Hva er psykologenes rolle i dagens psykiatri og hvor er deres stemme i denne viktige debatten?

TEKST

Liv Aalen

PUBLISERT 4. desember 2015

PSYKIATRI

REELT Maktarrogansen i psykiatrien er dessverre altfor ofte reell, skriver psykologspesialist Liv Aalen. FOTO: Counselling/Pixabay

TO FEDRE STO i august og september frem i Aftenposten og formulerte sin dypt fortvilende erfaring med å se sine barn få «behandling» i psykiatrien. Den ene faren har mistet sitt barn til døden, den andre til psykiatrien. Psykiatere svarte – noen forsvarte seg, andre beklaget, noen var helt enige i den rammende kritikken av psykiatrien.

4. oktober sto et foreldrepar igjen fram i Aftenposten med nok en vond erfaring av å se sin sønn bli syk og møte et helsevesen som ikke hjelper dem. En ansatt i pårørendeforeningen refererer i samme oppslag en forelder som sa: «det første sjokket var den psykiske lidelsen. Det andre sjokket var møtet med psykiatrien.» Einar Plyhn, som selv har stått frem med egen lignende erfaring, følger 11. oktober opp med et tragisk eksempel på en kvinnes møte med det samme behandlingsapparatet. Hun var innlagt i syv uker for så å ta sitt liv. Hun hadde fått diagnoser og medisiner, men nesten ingen hadde snakket med henne, ingen kjente henne. Og jeg undrer: Hvor er psykologene? Hva er vår posisjon og vår stemme i dette? Hvem sitt ærend går vi?

Jeg sendte et innlegg til Aftenposten, men det kom ikke på trykk. Jeg så en liten sak i oktober i samme avis, skrevet av en psykolog som tok opp problemet med overmedisinering. Er det flere av oss som har prøvd det samme, og ikke blitt publisert, eller forblir vi i hovedsak tause – unnvikende?

Fratatt livet

Disse fedrene setter ord på en smerte og erfaring som altfor mange kjenner seg igjen i. Disse stemmene er desverre toppen av et isfjell. Å miste et barn til psykiatrien kan være et enormt tap. Å være vitne til at ens barn har det vondt i årevis, river i stykker hjertet og kan ødelegge historien man har hatt sammen, og selve gleden i livet omdannes til kronisk sorg, slik som disse fedrene og dette foreldreparet så hjerteskjærende beskriver i Aftenposten. Erfaringen hos mange er dessverre at psykiatrien bidrar til å forsterke smerten, mistenkeliggjøre omsorgen, undergrave håpet og kronifisere lidelsen. Barnet forsvinner mer og mer inn i et system hvor dets livsverden blir redusert til symptomer, diagnoser, patologi, antall medikamentdoser og bivirkninger. Foreldre mister det barnet de kjente. Som en far eller mor som elsker sitt barn, står de der, fratatt livet, men fortsatt i live. Det finnes ingen vei vekk, ingen lindring uten kanskje selvmordet, som mange i denne situasjonen har som en nødutgang i tanken. Samtidig som det er det siste de gjør mot sitt barn.

Som pårørende kom jeg selv i en i periode i berøring med den smerten disse foreldrene formidler. Solformørkelsen som den ene beskrivende kaller denne livsfølelsen, preget også mine dager. Som psykolog har jeg hørt utallige historier fra mennesker som har vært pasienter eller pårørende, og hvor historiene om de gode forløp dessverre fortsatt er relativt sjeldne.

Underkommunisert felt

Hvor alvorlig det er å miste et barn til psykiatrien, er sterkt underkommunisert både i fagmiljøer og i samfunnet for øvrig. Å bli fratatt verdighet og subjektivitet i det systemet som skal hjelpe en, gjør at livet blir uutholdelig. Svaret fra psykiatrien er at man mangler ressurser. Det er helt sikkert riktig. Men hovedproblemet er holdningen.

Maktarrogansen som den ene faren i Aftenposten forteller om, er dessverre altfor ofte reell. Det er som man mangler identifikasjon med det lidende mennesket, det være seg pasient eller pårørende. Det er som om denne identifikasjonen, som ligger dypt i vår

menneskelighet, skyves bort. Er det for smertefullt å kjenne på? Blir fagfolk redde? Blir det for vanskelig å være faglig eller «nøytral»? Rører det opp i egen historie og smerte?

Det er ikke nye behandlingsmetoder som trengs. Man må lytte til den erfaring som pasienter og ikke minst pårørende har, og deretter møte psykisk nød og sårbarhet med identifikasjon og empati. Det er her hovedarbeidet må gjøres. Uten det er ekstra ressurser bortkastet.

Og jeg spør på ny: Hvor er psykologene i denne debatten?

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 52, nummer 12, 2015, side 1086-1087

TEKST

Liv Aalen, Psykologspesialist